LEAD FOR ECO JUSTICE

iskolavezetők kulcskompetenciái

Kiadta: Network of Education Policy Centers (NEPC), Zágráb 2025

Felelős kiadó: Svetlana Jurko

Fordította: Takács Emőke, Lektorálta: Keményffy Orsolya

Koordinálta:

Network of Education Policy Centers

Projekt partnerek:

Forum for Freeedom in Education (FFE), Horvátország

ERI HUNGARY - European Research Institute (ERI), Magyarország

Centar za obrazovne politike (COP), Szerbia

Pedagoški institut (PI), Szlovénia

Osnovna škola Janka Leskovara, Horvátország

Fészek Waldorf Általános Iskola Gimnázium és AMI, Magyarország

Osnovna škola Kralj Petar Prvi, Szerbia

Osnovna sola šola Brinje Grosuplje, Szlovénia

LEAD FOR ECO JUSTICE

iskolavezetők kulcskompetenciái

Network of Education policy Centers,
Zágráb, 2025

BEVEZETÉS

Lead for EcoJustice – az iskolavezetők kulcskompetenciái c. dokumentum célja, hogy támogassa az iskolavezetést az oktatás környezetvédelmi fenntarthatóság és ökológiai igazságosság felé történő elmozdításában. Az öko-méltányosságra irányuló oktatás paradigmaváltást igényel, egy a kizárólag a tanulási eredményekre összpontosító vezetési megközelítésről, egy ahumanisztikus és ökológiai prioritásokat integráló és átalakító modellre. Ez az összefoglaló támogatja az iskolavezetőket, hogy elősegítsék az öko-igazságosság elveinek, az iskolai élet minden területét integráló, átfogó és az egész iskolára kiterjedő megközelítését. Segít előmozdítani az ökológiai értékek és a fenntarthatóság irányába mutató irányítási kereteket, tantervek,et iskolai környezetet és közösségi kapcsolatok kialakítását. Fókuszában az iskolavezetők és a politikai döntéshozók, az oktatók és a közösség tagjai közötti kapcsolatok erősítése áll, célja, hogy az öko-igazságosság értékei az iskolai kultúra középpontjába kerüljenek. Ez biztosítja, hogy a jövő generációi empátiával és elkötelezettséggel tudjanak szembenézni a sürgető környezeti kihívásokkal, és az ahhoz szükséges képességekkel felruházva, megvédjék és fenntartsák bolygónkat.

Az öko-igazságosság oktatásának alapvető szempontja, hogy elismeri az alábbiak előmozdításának fontosságát:

→ **Kapcsolat a természettel** - hangsúlyozva az emberek és a természeti jelenségek, köztük a föld, a levegő, a víz és a bolygónkat velünk megosztó egyéb fajok közötti kölcsönös függőséget

→ **Összhang a bolygó határaival** - kritikusan vizsgálva és reagálva a természeti és emberi erőforrások kizsákmányolásához vezető túlfogyasztás és árucikké alakítás mintáira

→ **Policentrizmus** - amely többféle perspektívát foglal magában, és kiemeli a hatalom és az interakció megosztott jellegét, ami elengedhetetlen a környezeti és társadalmi méltányosság előmozdításához.

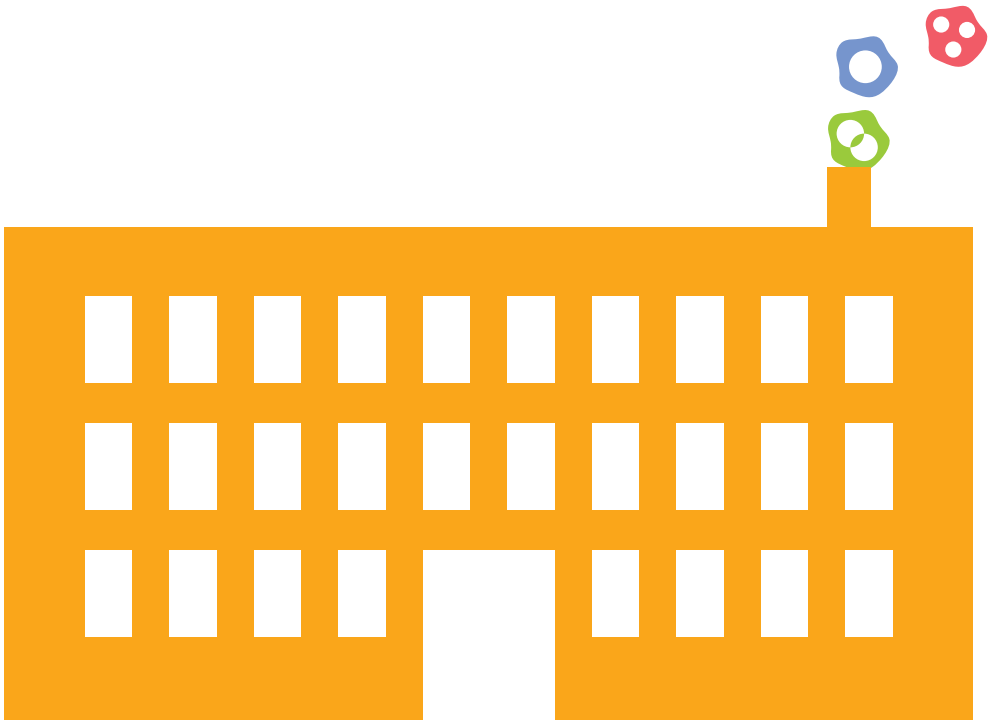

Az öko-igazságosság oktatásának alapvető szempontja, hogy elismeri fontos előmozdítani az alábbiakat:

nature connection

Kapcsolat a természettel hangsúlyozva az emberek és a természeti jelenségek, köztük a föld, a levegő, a víz és a bolygónkat velünk megosztó egyéb fajok közötti kölcsönös függőséget

planetary boundaries alignment

Összhang a bolygó határaival kritikusan vizsgálva és reagálva a természeti és emberi erőforrások kizsákmányolásához vezető túlfogyasztás és árucikké alakítás mintáira

polycentrism

Policentrizmus többféle perspektívát felölelve, és kiemelve a hatalom és az interakció megosztott jellegét, ami elengedhetetlen a környezeti és társadalmi méltányosság előmozdításához.

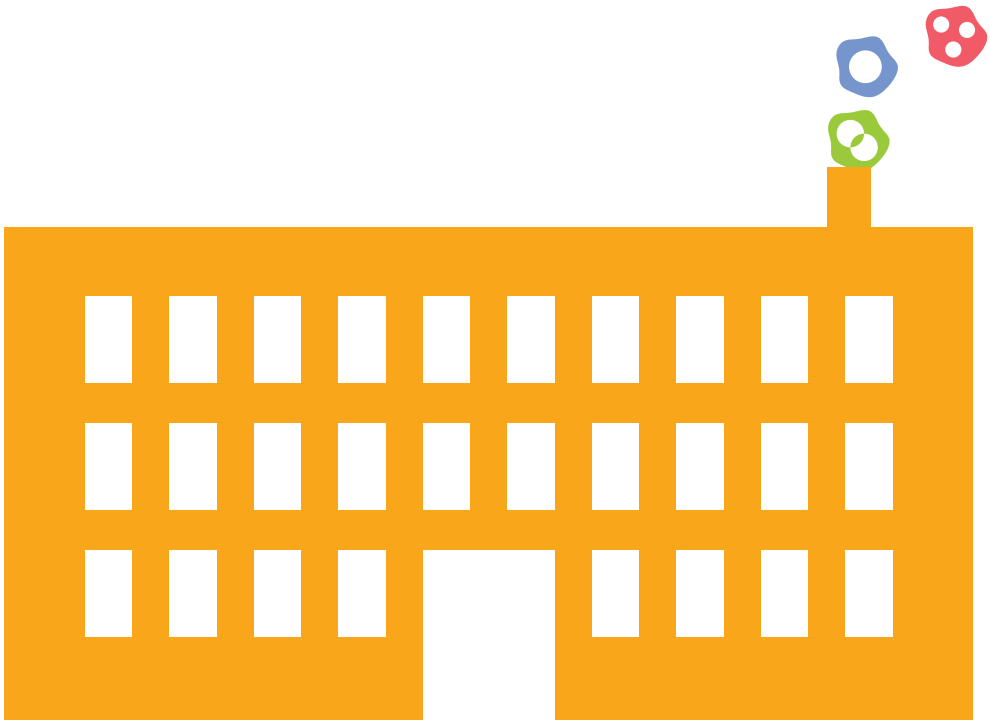

jelen dokumentumban felvázoljuk azokat a kompetenciákat, amelyekkel az iskolavezetők az iskolai átalakulás katalizátoraként elősegíthetik a bolygónkért való felelősségvállalás kultúrájának bevezetését:

→ **gondolkodásmód**, amely tiszteli a sokszínű ökoszisztémákat és elősegíti a természettel való mély kapcsolatot;
→ az öko-igazságosság elveivel összhangban álló iskolai **gyakorlatok megvalósításának képessége**, biztosítva minden élőlény és ökoszisztéma tiszteletben tartását.

A dokumentum a „Lead for EcoJustice" program része, amelynek célja, hogy az iskolavezetők az ökológiai igazságosság elveit beépítsék iskoláik működésébe. A program egy hatnapos iskolavezetői szakmai képzésből, az EcoJustice Értékelő Eszközből, cikkekből, podcastokból és videóanyagokból áll, amelyeket az Európai Unió által finanszírozott a Lead for EcoJustice projekt keretében. További információért kérjük, vegye fel a kapcsolatot a projekt partnerszervezeteivel.

A természethez való kapcsolódás

iskolavezetői kompetenciái

Az öko-igazságosság oktatásának alapvető aspektusa a természethez való kapcsolódás, az ember és a természet közötti összefüggések felismerésének képessége, ideértve az egyének természethez való közelségét, a természet szépségének élvezetét, a természetnek az életében betöltött jelentőségét, a természethez való tartozás érzését és a természet iránti tiszteletet. Ez a dimenzió tükrözi a vezető személyes és érzelmi kapcsolatát a természeti világgal, valamint azt, hogy ezt a kapcsolatot hogyan építi be mindennapi életébe és vezetői munkájába. Iskolai szinten ez a terület azt vizsgálja, hogy az iskola vezetői képesek-e olyan kapcsolatot kialakítani a diákok és a természeti környezet között, amely elősegíti az empátiát és az érzelmi kötődést a természethez.

A sokszínű ökoszisztémákat tisztelő iskolavezetői gondolkodásmód

→ Fejleszti és támogatja minden élőlény iránt az empátiát, miközben tudatosítja az emberek, állatok, növények és a környezet közötti mély kapcsolódősokat, összefüggéseket.

→ Felismeri és kommunikálja a természettel való szoros kapcsolat fenntartásának fizikai, érzelmi és kognitív előnyeit.

→ Önreflexió és a természethez kapcsolódó személyes értékek feltárásának képessége, amely felelős ,környezetről gondoskodó vezetést eredményez.

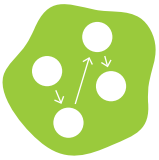

Az iskolavezetők képessége az öko-igazságosság elveinek megfelelő iskolai gyakorlatok bevezetésére

→ Olyan kultúrát alakít, amelyben az iskolai közösség rendszeresen kapcsolatban áll a természettel, és ezt beépíti a mindennapi gyakorlatba.

→ Iskolai közösségi kezdeményezései támogatják a biológiai sokféleséget.

→ A környezettudatosságot és a környezetbarát magatartást az egész iskolára kiterjedő szemléletként integrálja, kezdeményezései átalakítják az iskolai közösséget a biológiai sokféleség és a bolygó fenntartható jóléte érdekében.

→ Gondoskodik arról, hogy az iskola irányítása, tanterve, környezete és közösségi partnerségei minden szempontból tükrözzék az élőlények iránti tiszteletet és az ökológiai igazságosság elveit.

A BOLYGÓ HATÁRAIHOZ IGAZODÓ

iskolavezetői kompetenciák

Ez a terület az iskolavezetők életmódbeli döntéseinek és vezetői döntéseinek összehangolására irányuló kompetenciákra összpontosít, figyelembe véve az emberiség biztonságos életterét meghatározó ökológiai korlátokat, mint például az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség és a szennyezés. Ezen a területen jelenik meg az iskolavezetők azon képessége is, hogy lépéseket tudnak tenni az öko-igazságosság elveinek megfelelő iskolai gyakorlatok és tantervek bevezetése érdekében, figyelembe véve a Föld ökológiai korlátainak tiszteletben tartását, foglalkozva olyan kérdésekkel, mint a hulladék, az energiafelhasználás és a karbonlábnyom.

A sokszínű ökoszisztémákat tiszteletben tartó iskolavezetői gondolkodásmód

→ Jól ismeri az olyan kritikus környezeti kérdések mögött álló tudományos alapokat, mint az éghajlatváltozás, az erdőirtás, a biológiai sokféleség csökkenése, a szennyezés, valamint ezeknek az ökoszisztémákra és kultúrákra gyakorolt globális hatások

→ Képes felismerni és kezelni az éghajlatváltozással kapcsolatos érzelmi reakciókat, megérteni, hogy ezek az érzések hogyan befolyásolhatják saját és mások általános jólétét és elkötelezettségi szintjét.

→ Fenntartható magatartásformák, például a hulladékcsökkentés, az energiatakarékosság és a környezetbarát kezdeményezések támogatása annak megértése alapján, hogy az egyéni magatartásformák és a szervezeti gyakorlatok, beleértve az áruk és szolgáltatások előállítását és fogyasztását, hogyan befolyásolják a társadalmi értékeket, és milyen hatásokkal bírnak az éghajlatra és a környezetre.

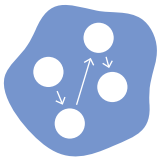

Az iskolavezetők képessége az öko-igazságosság elveinek megfelelő iskolai gyakorlatok bevezetésére

→ Felkészíti a diákokat az éghajlati kihívások megértésére, az egész iskolára kiterjedő, átfogó politikák és gyakorlatok kialakításával és megvalósításával.

→ Olyan oktatási megoldásokat támogat, amelyek felkészítik a diákokat az éghajlati kihívásokra való hatékony reagálásra, hangsúlyozva a fenntarthatóságot és a bolygó-határokat.

→ Támogatja az iskolai értékek és gyakorlatok átalakítását, hogy a növekedés helyett a bolygó jóléte kerüljön előtérbe, összhangban az öko-igazságosság elveivel és a bolygó határainak tiszteletben tartásával.

POLYCENTRIZMUS

iskolavezetői kompetenciák

A policentrizmus az emberi vagy domináns kulturális nézőpontok decentralizálásának gondolatát tükrözi, amelynek célja a különböző ökoszisztéma-érdekek figyelembevétele és a többféle perspektíva elfogadásának és fegyelembevételének elősegítése. Ez a gondolatiság azt tükrözi, hogy az iskola vezetője mennyire kérdőjelezi meg az ember-, és nyugat-központú vagy eurocentrikus nézőpontokat azáltal, hogy elfogadja a sokszínű, decentralizált nézeteket és az öko-igazságosság értékeit, amelyek előtérbe helyezik a marginalizált hangokat és ökoszisztémákat. Az iskolai működés szintjén ezek a kompetenciák például olyan iskolai gyakorlatok bevezetését jelenthetik, amelyek elismerik és integrálják a különböző ökoszisztéma-perspektívákat, decentralizálják az emberközpontú vagy domináns kulturális nézőpontokat, és szélesebb ökológiai igazságosságot fogadnak el.

A sokszínű ökoszisztémákat tiszteletben tartó iskolavezetői gondolkodásmód

→ Megérti, hogy a környezeti kérdések hogyan kapcsolódnak a társadalmi igazságosság kérdéseihez, például a faji és gazdasági egyenlőtlenségekhez, és hogy a különböző formákban megnyilvánuló elnyomás hogyan hatnak egymásra.

→ Tiszteli a kulturális sokszínűséget, elfogadja, hogy a különböző kultúrák egyedi kapcsolatban állnak a környezettel, és különböző fenntarthatósági és természetvédelmi megközelítésekkel bírnak.

→ Megérti, hogy a nyelv hogyan befolyásolja a környezet, a természet és az ökológiai rendszerek észlelését.

→ Az ökológiai kérdéseket kritikus szemmel elemzi és úgy kommunikálja, hogy az elősegítse a fenntarthatóságot és az igazságosságot.

Az iskolavezetők képessége az öko-igazságosság elveinek megfelelő iskolai gyakorlatok bevezetésére

→ Ösztönzi az iskolai politikákban és gyakorlatokban való aktív részvételt, a közösségi kötelékek és a reziliencia megerősítését, a szolidaritást és a közös felelősségvállalást.

→ Gondoskodik arról, hogy az ökoszisztéma valamennyi szereplőjét „meghallgassák” és értékeljék azáltal, hogy előmozdítja a befogadó és átlátható nyelvhasználatot a tantervekben, a tanulási anyagokban és a döntések meghozatala során.

→ Az öko-igazságosság fogalmainak megértése alapján az antropocentrikus iskolai gyakorlatokról a policentrikus gyakorlatokra való áttérést erősíti, és ennek megfelelően alakítja ki az oktatási politikákat és programokat.

LEAD FOR ECO JUSTICE

Network of Education Policy Centers

Co-funded by the European Union

Ez a kiadvány az Európai Unió Erasmus+ programjának társfinanszírozásával készült.

A kiadvány tartalma kizárólag a szerzők felelősségét tükrözi, és semmilyen formában nem tekinthető az Európai Unió álláspontjának.